

Inspirationsmateriale til undervisning

Til arbejdsmarkedsuddannelserne:

**40138 Implementering af handleplaner ifølge serviceloven
40142 Dokumentation og evaluering af pæd./sosuarbejde**

Materialet er udarbejdet i samarbejde mellem EPOS og Videnscenter for Socialpsykiatri (VISP). Det er målrettet det socialpsykiatriske jobområde og baserer på anvendelse af e-læringsprogrammet handleplan.dk

Inspirationsmateriale til undervisning

Pædagogiske handleplaner med udgangspunkt i e-læringsprogrammet www.handleplan.dk

I samarbejde mellem EPOS og Videnscenter for Socialpsykiatri (VISP) er der truffet beslutning om at beskrive en 5 dages uddannelse i arbejdet med den pædagogiske handleplan, der dels kombinerer 2 eksisterende AMU-uddannelser og dels 'toner' indholdet til arbejde med pædagogiske handleplaner i socialpsykiatrien, som det fremstilles i e-læringsprogrammet www.handleplan.dk. De 2 moduler er:

- Implementering af handleplaner ifølge serviceloven (2 dage)
- Dokumentation og evaluering af pæd./sosuarbejde (3 dage)

I det følgende beskrives indholdsmål for de 2 uddannelser. Den sammenhængende tekst præsenterer læringsmål. Indikatorer for målopfyldelse er opstillet i punktform.

40138 Implementering af handleplaner ifølge serviceloven (2 dage)

Deltageren forstår hensigten med handleplaner ifølge serviceloven og kan indgå i arbejdet med at udarbejde brugerens individuelle handleplan og omsætte den til mål for det daglige arbejde. Endvidere kan deltageren anvende, opfølge og indgå i evalueringen af den individuelle handleplan. I alle faser af arbejdet med handleplanen kan deltageren håndtere de etiske aspekter.

Tilfredshed/betydning af at lære om:

- *Hensigten med at lave individuelle handleplaner*
- *At anvende den individuelle handleplan i det daglige arbejde*
- *At evaluere den individuelle handleplan*
- *Brugerinddragelse i arbejdet med den individuelle handleplan*

40142 Dokumentation og evaluering af pæd./sosuarbejde (3 dage)

Deltageren kan indgå i arbejdet med at dokumentere og evaluere målene i pædagogisk arbejde eller social- og sundhedsarbejde. Deltageren har kendskab til forskellige former for dokumentation som en måde at præcisere og udvikle opstillede mål og metoder på og kan inddrage de retslige og etiske aspekter i valget af dokumentationsformer.

Deltageren kan indgå i arbejdet med at iagttage, beskrive og analysere egen daglig praksis med henblik på en vurdering af, om denne leder frem mod de opstillede mål og en udvikling af praksis. Deltageren kan videregive observationer til relevante samarbejdspartnere og indgå i dialog med disse om fremtidige handlemuligheder.

Tilfredshed/betydning af at lære om:

- *kursets indhold om dokumentation og evaluering af målene i arbejdet*
- *kursets indhold om forskellige former for dokumentation*
- *kursets indhold om redskaber til at iagttage, beskrive, analysere og vurdere praksis*
- *kursets indhold om de retslige og etiske aspekter ved dokumentation*
- *kursets indhold om videregivelse af observationer*

Dette inspirationsmateriale til undervisning indeholder følgende tre elementer:

1. Inspirationsmateriale til 40138 Implementering af handleplaner ifølge serviceloven
Se side 4

2. Inspirationsmateriale til 40142 Dokumentation og evaluering af pæd./sosuarbejde
Se side 9

*Der er udarbejdet forslag til to inspirationsmaterialer – en for hver uddannelse.
Uddannelserne er dog primært tænkt som et sammenhængende forløb.*

*Forslag til inspirationsmateriale er opbygget efter EPOS vejledning og skabelon for
opbygning af inspirationsmaterialer.*

3. Forslag til undervisningsplan for de 5 undervisningsdage
Se side 14

**Inspirationsmaterialet og forslag til undervisningsplan er udviklet i samarbejde mellem
EPOS og Videnscenter for socialpsykiatri**

Videnscenter for socialpsykiatri (VISP) har finansieret udviklingen af materialet.

Materialet er udviklet med konsulentbistand fra:

Uddannelseskonsulent Hans Ravn Larsen, SOSU Sjælland, Hans.Ravn.Larsen@sosugreve.dk
Chefkonsulent Pia Bille, pib@regionsjaelland.dk, eksternt tilknyttet VISP til denne opgave.

Materialet er godkendt af:

Projektleder for e-læringsprojekt Finn Blickfeldt Juliussen, VISP
Uddannelseskonsulent Mette Vase, EPOS

Inspirationsmateriale til: 40138 Implementering af handleplaner ifølge serviceloven

1. Uddannelsens sammenhæng med jobområdet (FKB)

Inspirationsmaterialet er udviklet til uddannelse af medarbejdere, der er ansat i socialpsykiatrien, dvs. FKB 2223 Socialpsykiatri og fysisk/psykisk handicap

Arbejdsfunktioner

Inspirationsmaterialet forholder sig til de arbejdsfunktioner som social- og sundhedsassistenter varetager som kontaktpersoner for brugere i socialpsykiatriske tilbud for voksne. Kontaktperson er ikke et entydigt begreb men en betegnelse for en måde at organisere arbejdet på, hvor bestemte medarbejdere er tilknyttet bestemte brugere og i den relation samarbejder med brugeren om hans pædagogiske handleplan. I nogle tilbud har brugeren en kontaktperson, i andre to og endnu andre er brugeren knyttet til et kontakteam.

De socialpsykiatriske tilbud for voksne er boformer efter servicelovens §§ 107 og 108 samt støtte til borgere i eget hjem efter servicelovens §§ 83 og 85.

Deltagerforudsætninger

Det anbefales, at deltagerne har arbejdserfaring eller uddannelse på det psykiatriske område svarende til AMU-uddannelse "Fagligt samarbejde i socialpsykiatrien" 40939 og har kendskab til relationsarbejde og arbejde med den pædagogiske handleplan.

Relevante uddannelser at kombinere med

Inspirationsmaterialet er udarbejdet under den forudsætning at uddannelsen kombineres med Dokumentation og evaluering af pæd./sosuarbejde 40142

De 2 uddannelser udgør under et en sammenhængende fremstilling af de væsentlige faglige elementer og de væsentlige processer i arbejdet med den pædagogiske handleplan.

2. Ideer til tilrettelæggelse

Uddannelsen understøttes igennem alle moduler af e-læringsprogram om pædagogiske handleplaner www.handleplan.dk. Deltagernes adgang til computere, der kan åbne dette program er derfor en forudsætning.

Der til er udarbejdet forslag til undervisningsplan for alle 5 undervisningsdage, se side 14. I hvert eneste af uddannelsen temaer er der i inspirationsmaterialet henvist til de relevante moduler e-læringsprogrammet.

I forslag til undervisningsplan fordeler den samlede undervisningstid sig på 3 typer aktivitet. Deltagerne arbejder individuelt med e-learningprogrammet, deltagerne arbejder i grupper og deltagerne sidder i plenum med læreroplæg /opsamling. De 3 typer aktivitet fylder omtrent det samme i undervisningstiden – ca. 1/3 til hver. Til alle 3 typer aktivitet stiller undervisningsplanen konkrete forslag til spørgsmål og øvelser, der understøtter opfyldelse af uddannelsens læringsmål.

Hver gang deltagerne som led i undervisningen skal åbne e-learningprogrammet, er det således med henblik på løsning af en bestemt opgave.

Ud over e-learningprogrammet inddrages eksempler på pædagogiske handleplaner fra deltagerens arbejdspladser i undervisningen.

3. Temaer

Ud fra uddannelsens mål er der opstillet 8 temaer:

1. Hensigten med at lave den pædagogiske handleplan
2. Psykosocial rehabilitering
3. Samarbejde med brugeren om den pædagogiske plan
4. Den aktive omsorgspligt
5. Brugers rettigheder i relation til handleplansarbejde
6. Tværsektorielt samarbejde om handleplaner
7. At anvende den pædagogiske handleplan i det daglige arbejde
8. Ethiske aspekter i arbejdet med den pædagogiske handleplan

Under hvert tema er det der i kursiv henviset til de moduler i e-learningprogrammet, der udfolder temaet.

Tema 1: Hensigten med at lave den pædagogiske handleplan

Deltagerne forstår med udgangspunkt i lovteksten, servicelovens § 141 og vejledning til loven, hvad der er formålet med at lave handleplaner. Deltagerne ser at den pædagogiske handleplan kan være et nyttigt redskab i samarbejdet mellem brugere og medarbejdere, der både kan være med til at sikre brugerens ejerskab til planen, brugerens retssikkerhed og kvaliteten af de ydelser, der leveres.

Deltagerne forstår at handleplanen bliver til i et samarbejde mellem bruger, sagsbehandler og kontaktpersonen i socialpsykiatrien og at det samarbejde bliver tilrettelagt forskelligt fra kommune til kommune og fra tilbudstype til tilbudstype. Typiske vil den visitation der er udgangspunktet for arbejdet med den pædagogiske handleplan se forskellig ud afhængig af om der visiteres til et botilbud eller til en bostøtteordning.

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *En introduktion*
- *Hvorfor handleplaner*
- *Pædagogisk handleplan – Introduktion til handleplan – Handleplanens formål*

Deltagerne forstår at arbejdet med den pædagogiske handleplan handler om mere og andet end brugerens problemer.

Ved at rette fokus mod de ændringer, som brugeren ønsker for sit liv, og mod brugerens ressourcer; det brugeren allerede gør som virker, vil det i sig selv øge brugerens følelse af egen styrke og kontaktpersonen er dermed med til at øge brugerens empowerment og mulighed for recovery/rehabilitering.

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Løsningsfokusering*
- *Empowerment*

Tema 2: Psykosocial rehabilitering

Deltagerne har viden om at mennesker med psykisk sygdom kan komme sig. Denne viden om at brugerne kan komme sig – viden om recovery – er væsentlig at lægge til grund for arbejdet med pædagogiske handleplaner. Opgaven i pædagogisk handleplansarbejde er at understøtte den enkelte brugers recovery mest muligt. Deltagerne skal forstå at recovery er en proces, der er unik og individuel for den enkelte bruger.

Psykosocial rehabilitering er en faglig ramme for at yde en indsats, der understøtter brugerens recovery. Deltagerne forstår at psykosocial rehabilitering er en proces, der sigter på at fremmer den enkelte brugers mulighed for at opnå en selvstændig funktion i samfundet. Processen indbefatter både forandringer af den enkeltes brugers kompetencer og forandringer i samfundet.

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Psykosocial rehabilitering*

Tema 3: Samarbejde med brugeren om den pædagogiske plan

Deltagerne forstår at samarbejde båret af forståelse og tillid er en forudsætning for arbejdet med den pædagogiske handleplan. Det er medarbejderens opgave efterhånden at etablere dette samarbejde. Væsentlige faglige elementer heri er, at deltagerne har viden om

- brugernes grundlæggende behov
- hvordan motivationssamtale kan gennemføres
- forskellige synsvinkler på kommunikation
- begrebet resonans og dets betydning for opbygning af en god relation til brugeren

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan – Relation mellem bruger og kontaktperson*

Tema 4: Den aktive omsorgspligt

Deltagerne forstår at der i arbejdet med mennesker, der har en psykisk funktionsnedsættelse gælder en særlig forpligtelse dels til at forbygge at problemer for den enkelte forværres og dels til at forbedre og den enkeltes muligheder for livsudfoldelse.

Deltagerne forstår at forpligtelsen ikke er opfyldt med at give brugeren et tilbud, som han eller hun kan takke ja eller nej til. Forpligtelsen går videre end det. Hvis en bruger siger nej til et tilbud, er kontaktpersonen forpligtet til i samarbejde med brugeren at finde ud af, hvordan hjælpen så kan tilrettelægges. Serviceloven kalder forpligtelsen for den aktive omsorgspligt.

Deltagerne har viden om at der i samarbejdet med mennesker, der ikke kan tage vare på egne interesser er en deres egne interesser, er en forpligtelse til at inddrage personer fra borgerens netværk i samarbejdet.

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan – Udgangspunkt for handleplan*

Tema 5: Brugernes rettighed i relation til handleplansarbejde

Deltagerne kender brugernes rettigheder i forbindelse med handleplansarbejde

Deltagerne forstår at det er en medarbejderopgave at introducere brugerne til arbejdet med den pædagogiske handleplan. Introduktionen omfatter 6 emner:

- Formålet med handleplanen
- Brugernes rettigheder bl.a. i forbindelse med tildeling af ydelser og klage
- Handleplansforløbet

- Kontaktpersonens rolle
- Rammerne for de aftaler der kan indgås
- Proceduren for godkendelse af den pædagogiske handleplan

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan – Introduktion til handleplan – Brugerens rettigheder*

Tema 6: Tværsektorielt samarbejde om handleplaner

Deltagerne forstår at brugere i socialpsykiatriske tilbud i mange tilfælde også benytter tilbud i andre dele af den offentlige forvaltning: Jobcenter, beskæftigelsestilbud, sygehusvæsen eller andet. For at skabe helhed i tilbuddene til brugeren er det som udgangspunkt ønskeligt at indlede et tværsektorielt samarbejde.

Deltagerne har viden om de vilkår der gælder for tværsektorielt samarbejde, herunder viden om tavshedspligt og de helt særlige tilfælde hvor tavshedspligten tilsidesættes.

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan – Udgangspunkt for pædagogisk handleplan*

Tema 7: At anvende den pædagogiske handleplan i det daglige arbejde

Deltagerne forstår at der afhængig af tilbudstype kan være forskel på hvor langt sagsbehandler er gået i beskrivelse af temaer for samarbejde, dvs. de områder af brugers liv, inden for hvilke der skal ydes en indsats. I nogle tilfælde (oftest i botilbud) vil det være kontaktpersonens opgave i samarbejde med brugeren at afklare indenfor hvilke områder af livet, der skal ydes en indsats.

Deltagerne kender sprogbruget 'tema for samarbejde' for områder af livet, hvor der skal ydes en indsats.

Tema for samarbejde er fx en 'struktur på hverdagen', 'misbrug' og 'genoptagelse af studier' Eksemplerne stammer fra Henriks handleplan.

Se flere eksempler i de øvrige cases (henvisning fra programmets forside)

- *Henriks handleplan, Louises handleplan, Bents handleplan og Birgittes handleplan*

Deltagerne har viden om, at der findes forskellige metoder, der kan anvendes i arbejdet med at afklare inden for hvilke områder af livet brugerne har brug for hjælp:

- Hverdagslivsfortælling
- Livshistoriefortælling
- CAN
- COMP
- Fælles sprog 2 – ICF
- KABOGA

Deltagerne har viden om at særlig efteruddannelse, ledergodkendelse og supervision er en forudsætning for at benytte metoderne.

Deltagerne har viden om at simple spørgsmål til bruger om 'hvad har du brug for hjælp til' også er en mulighed.

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan – Temaer for samarbejde*

Når det er klart inden for hvilke områder af livet brugeren har behov for hjælp er næste skridt i arbejdet med den pædagogiske handleplan at finde ud af hvordan hjælpen konkret kan tilrettelægges.

Deltagerne har viden om hvordan der kan tilrettelægges en dialog med brugeren, der afklarer hvordan de enkelte ydelser kan omsættes i konkret indsats; konkrete aftaler om hvad der skal samarbejdes om, hvem der gør hvad

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan – Valg af midler, mål for indsats*

Tema 8: Ethiske aspekter i arbejdet med den pædagogiske handleplan

Deltagerne forstår den etik der ligger dels i formålsparagraffen til serviceloven og dels i det nationale værdigrundlag for psykiatrien

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan – Introduktion til handleplan – Handleplanens formål*
- *Vidensbank om handleplaner - Det nationale værdigrundlag*

4. Opgaver og undervisningsmaterialer

E-læringsprogrammet www.handleplan.dk er det gennemgående undervisningsmaterialet i hele uddannelsen.

Sammen med inspirationsmaterialet foreligger et forslag til undervisningsplan for de 5 undervisningsdage

5. Litteraturliste

Der anvises ikke litteratur, idet undervisningen baseres på e-læringsprogram.

Inspirationsmateriale til: 40142 Dokumentation og evaluering af pæd./sosuarbejde

1. Uddannelsens sammenhæng med jobområdet (FKB)

Inspirationsmaterialet er udviklet til uddannelse af medarbejdere, der er ansat i socialpsykiatrien, dvs. FKB 2223 Socialpsykiatri og fysisk/psykisk handicap.

Arbejdsfunktioner

Inspirationsmaterialet forholder sig til de arbejdsfunktioner som social- og sundhedsassistenter varetager som kontaktpersoner for brugere i socialpsykiatriske tilbud for voksne. Kontaktperson er ikke et entydigt begreb men en betegnelse for en måde at organisere arbejdet på, hvor bestemte medarbejdere er tilknyttet bestemte brugere og i den relation har ansvar for dokumentation og evaluering af den indsats, der ydes overfor brugeren, herunder den indsats der er aftalt i den pædagogiske handleplan. I nogle tilbud har brugeren en kontaktperson, i andre to og endnu andre er brugeren knyttet til et kontaktteam.

De socialpsykiatriske tilbud for voksne er boformer efter servicelovens §§ 107 og 108 samt støtte til borgere i eget hjem efter servicelovens §§ 83 og 85.

Deltagerforudsætninger

Deltagerne i uddannelse vil med fordel have kendskab til de udfordringer der knytter sig til dokumentation og evaluering af konkret indsats overfor brugere i socialpsykiatrien.

Relevante uddannelser at kombinere med

Inspirationsmaterialet er udarbejdet under den forudsætning at uddannelsen kombineres med Implementering af handleplaner ifølge serviceloven 40138.

De 2 uddannelser udgør under et en sammenhængende fremstilling af de væsentlige faglige elementer og de væsentlige processer i arbejdet med den pædagogiske handleplan.

2. Ideer til tilrettelæggelse

Uddannelsen understøttes igennem alle moduler af e-læringsprogram om handleplaner www.handleplan.dk. Deltagernes adgang til computere, der kan åbne dette program er derfor en forudsætning.

Der til er udarbejdet forslag til undervisningsplan for alle 5 undervisningsdage, se side 14.

I hvert eneste af uddannelsens temaer er der i inspirationsmaterialet henvist til de relevante moduler i e-læringsprogrammet.

I forslag til undervisningsplan fordeler den samlede undervisningstid sig på 3 typer aktivitet. Deltagerne arbejder individuelt med e-læringsprogrammet, deltagerne arbejder i grupper og deltagerne sidder i plenum med læreroplæg /opsamling. De 3 typer aktivitet fylder omtrent det samme i undervisningstiden – ca. 1/3 til hver. Til alle 3 typer aktivitet stiller undervisningsplanerne konkrete forslag til spørgsmål og øvelser, der understøtter opfyldelse af uddannelsens læringsmål.

Hver gang deltagerne som led i undervisningen skal åbne e-læringsprogrammet er det således med henblik på løsning af en bestemt opgave.

Ud over e-læringsprogrammet inddrages eksempler på pædagogiske handleplaner fra deltagernes arbejdspladser i undervisningen.

3. Temaer

Ud fra uddannelsens mål er der opstillet 8 temaer:

1. Tværsektorielt samarbejde om handleplaner
2. Dokumentation og evaluering af den pædagogiske plan
3. Forskellige former for dokumentation
4. Dokumentation som redskab i det kollegiale samarbejde om pædagogiske handleplaner
5. Redskaber til at iagttage, beskrive, analysere og vurdere praksis
6. Ethiske aspekter i arbejdet med den pædagogiske handleplan
7. Tavshedspligt
8. Godkendelse af den pædagogiske plan
9. Opfølgning på handleplansarbejde, dokumentation til brugers sag

Under hvert tema er det der i kursiv henvist til de moduler i e-læringsprogrammet, der udfolder temaet.

Tema 1: Tværsektorielt samarbejde om handleplaner

Deltagerne forstår at brugere i socialpsykiatriske tilbud i mange tilfælde også benytter tilbud i andre dele af den offentlige forvaltning: Jobcenter, beskæftigelsestilbud, sygehusvæsen eller andet. For at skabe helhed i tilbuddene til brugeren er det som udgangspunkt ønskeligt at indlede et tværsektorielt samarbejde.

Deltagerne har viden om de vilkår der gælder for tværsektorielt samarbejde, herunder viden om tavshedspligt og de helt særlige tilfælde hvor tavshedspligten tilsidesættes.

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan – Udgangspunkt for pædagogisk handleplan*

Tema 2: Dokumentation og evaluering af den pædagogiske handleplan

Deltagerne har viden om de 4 trin i kvalitetshjulet, der indgår i arbejdet med dokumentation og evaluering (PDCA-modellen)

- Planlægge indsats
- Udføre indsats
- Checke/kontrollere resultater
- Justere

Deltagerne forstår at systematisk dokumentation for indsats for resultat er en forudsætning for at checke/kontrollere resultater og dermed skabe grundlag for at justere praksis

Deltagerne forstår at en forudsætning for at justere indsats kan være at sagsbehandler må kontaktes og at det som følge af ændringer kan være nødvendigt at kontakte eksterne samarbejdspartnere.

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan - Opfølgning på indsats – Gennemføre evaluering*

Tema 3: Forskellige former for dokumentation

Deltagerne har viden om forskellige former for skriftlig dokumentation af det daglige arbejde med den pædagogiske plan.

Deltagerne forstår at både indsats og resultat må dokumenteres, hvis dokumentationen skal ligge til grund for evaluering af samarbejdet.

Deltagerne forstår at faglig refleksion og argumentation styrkes gennem systematisk arbejde med dokumentation og evaluering.

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan - Opfølgning på indsats – Gennemføre evaluering*

Tema 4: Dokumentation som redskab i det kollegiale samarbejde om pædagogiske handleplaner

Deltagerne forstår at det er vigtigt at formidle indholdet af den pædagogiske handleplan til kollegaer, så ikke den enkelte kontaktperson står alene med ansvaret for at den pædagogiske handleplan bliver ført ud i livet.

Deltagerne har viden om forskellige redskaber hertil

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan – Praktisk koordinering*

Tema 5: Redskaber til at iagttage, beskrive, analysere og vurdere praksis

Deltagerne har viden om den type dokumenter, der kan være udgangspunkt for samarbejdet med en bruger om den pædagogiske handleplan; visitationspapirer, opgavebestilling e.a

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan – Udgangspunkt for pædagogisk handleplan*

Deltagerne har viden om de fire faser i den løsningsorienterede tilgang til arbejdet

- Problembeskrivelse
- Målsætningsfase
- Undtagelsesfase
- Evalueringsfase

Deltagerne har viden om baggrunden for løsningsfokusering og de 6 grundholdninger til arbejdet der er udgangspunktet for arbejdet med løsningsfokusering

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Løsningsfokusering*

Deltagerne har viden om at deres iagttagelser, beskrivelser, analyser og vurderinger af praksis er vigtige at formidle i samarbejdet med andre professionelle, der varetager opgaver i forhold til bruger - både på og udenfor egen arbejdsplads.

Deltagerne har viden om hvordan brugernes netværk kan afdækkes og hvordan samarbejde med pårørende er vigtigt både for at forstå brugerens situation og for at tilrettelægge en indsats på de områder, hvor der er brug for det.

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan – Udgangspunkt for pædagogisk handleplan*
- *Pædagogisk handleplan – Opfølgning på indsats*

Tema 6: Ethiske aspekter i arbejdet med den pædagogiske handleplan

Deltagerne forstår den etik der ligger dels i formålsparagraffen til serviceloven og dels i det nationale værdigrundlag for psykiatrien

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan – Introduktion til handleplan – Handleplanens formål*
- *Vidensbank om handleplaner - Det nationale værdigrundlag*

Tema 7: Tavshedspligt

Deltagerne forstår hvad tavshedspligt betyder i praksis, forstår hvilken type oplysninger, der er belagt med tavshedspligt.

Deltagerne forstår, hvem de har tavshedspligt overfor og hvem ikke. Selvom der ikke er tavshedspligt, forstår deltagerne at videregivelse af oplysninger skal være berettiget.

Deltagerne forstår, at der som hovedregel skal indhentes en samtykkeerklæring fra brugeren, hvis oplysninger skal videregives imellem eller på tværs af forvaltningsgrene.

Relevante moduler i e-læringsprogram

- *Pædagogisk handleplan – Udgangspunkt for planen - Andre professionelle deltagere - Tavshedspligt*

Tema 8: Godkendelse af den pædagogiske handleplan

Deltagerne forstår, at handleplanen er en aftale mellem en bruger. Handleplanen er ikke en aftale mellem en bruger og den enkelte kontaktperson, men skal godkendes af nærmeste leder for at være gældende.

Deltagerne forstår, at det er vigtigt for brugeren, at den pædagogiske handleplan er godkendt på et retligt bindende niveau, så kommunen/tilbuddet står bag tilsagn om bistand på aftalte områder

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan – Praktisk koordinering - Godkendelse af handleplan*

Tema 9: Opfølgning på handleplansarbejde, dokumentation til brugers sag

Deltagerne forstår med udgangspunkt i lovteksten, Servicelovens § 148 stk. 2 at kommunerne har pligt til at følge op på de enkelte brugers sag for at sikre, at hjælpen fortsat opfylder sit formål.

Deltagerne forstår, at kommunen som oplæg til dette opfølgingsarbejde kan bede det socialpsykiatriske tilbud om en statusbeskrivelse. Deltagerne har viden om, at krav til status er forskellige fra kommune til kommune.

Relevante moduler i e-læringsprogram (henvisning fra programmets forside)

- *Pædagogisk handleplan - Status*

4. Opgaver og undervisningsmaterialer

E-læringsprogrammet www.handleplan.dk er det gennemgående undervisningsmaterialet i hele uddannelsen.

Sammen med inspirationsmaterialet foreligger et forslag til undervisningsplan for de 5 undervisningsdage

5. Litteraturliste

Der anvises ikke litteratur, idet undervisningen baseres på e-læringsprogram.

Forslag til undervisningsplan

Pædagogiske handleplaner med udgangspunkt i e-læringsprogrammet www.handleplan.dk

I samarbejde mellem EPOS og Videnscenter for Socialpsykiatri (VISP) er der truffet beslutning om at beskrive en 5 dages uddannelse i arbejdet med den pædagogiske handleplan, der dels kombinerer 2 eksisterende AMU-uddannelser og dels 'toner' indholdet til arbejde med pædagogiske handleplaner i socialpsykiatrien, som det fremstilles i e-læringsprogrammet www.handleplan.dk. De 2 moduler er:

- Implementering af handleplaner ifølge serviceloven (2 dage)
- Dokumentation og evaluering af pæd./sosuarbejde (3 dage)

I Inspirationsmateriale beskrives indholdsmål for de 2 uddannelser. Som supplement til inspirationsmaterialet præsenteres her forslag til undervisningsplan for de 5 undervisningsdage.

Struktur

Dag 1:

- Introduktion til uddannelse, introduktion til e-læringsprogram
- Udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske handleplan

Dag 2:

- Opstart af samarbejde med bruger om den pædagogiske handleplan
- Udrede behov - Afklaring af temaer for samarbejde

SPLIT (fx 14 dage)

Dag 3:

- Aftaler med bruger om det daglige samarbejde
- Løsningsfokusering

Dag 4:

- Rehabiliterende indsats
- Dokumentation og opfølgning af daglige indsats

Dag 5:

- Praktisk koordinering af arbejdet med den pædagogiske handleplan
- Status for arbejdet med den pædagogiske handleplan
- Evaluering af uddannelse

I forslag til undervisningsplan fordeler den samlede undervisningstid sig på 3 typer aktivitet. Deltagerne arbejder individuelt med e-læringsprogrammet, deltagerne arbejder i grupper og deltagerne sidder i plenum med læreroplæg /opsamling. De 3 typer aktivitet fylder omtrent det samme i undervisningstiden – ca. 1/3 til hver. Til alle 3 typer aktivitet stiller undervisningsplanen konkrete forslag til spørgsmål og øvelser, der understøtter opfyldelse af uddannelsens læringsmål.

Hver gang deltagerne som led i undervisningen skal åbne e-læringsprogrammet, er det således med henblik på løsning af en bestemt opgave.

Forud for undervisningen forudsættes det at computerne er sat op, så det kan køre e-læringsprogrammet. Til hver computer skal være et headset, så deltagerne kan høre lyden uden at forstyrre hinanden.

Ud over e-læringsprogrammet inddrages eksempler på pædagogiske handleplaner fra deltagernes arbejdspladser i undervisningen.

Dag 1 – formiddag: Introduktion til uddannelse, introduktion til e-læringsprogram

Præsentation af deltagere og mål for uddannelsen.

Præsentation af e-læringsprogram

Deltagerne åbner: *En introduktion*

Obs. tekst i kursiv refererer til e-læringsprogrammets startside

Individuel øvelse i tilknytning hertil:

Deltagerne skriver hver især 5 spørgsmål: Hvad gør dig nysgerrig – hvad vil du gerne have mere viden om?

Opsamling i plenum:

Lærer skriver på flip-over en oversigt over de spørgsmål, deltagerne gerne vil have mere viden om.

Deltagernes spørgsmål er udgangspunkt for at gennemgå indholdet af undervisningsplanen.

Deltagerne skal se, hvornår uddannelsen tager fat i de spørgsmål, de hver især har stillet.

Undervejs i uddannelsen bruges listen til at krydse af, når et spørgsmål er besvaret.

Lærers opsamling bruges til forventningsafstemning. Det kan være, der er nogle af deltagernes spørgsmål, som uddannelsen ikke beskæftiger sig med.

Deltagerne åbner *Mød en gruppe kontaktpersoner som drøfter handleplaner*

Individuel øvelse i tilknytning til *Mød en gruppe kontaktpersoner som drøfter handleplaner*

- Skriv på din blok eksempler hvilke fordele/ulemper det giver det at arbejde med en pædagogisk handleplan – for brugeren og for dig selv som medarbejder

Opsamling i plenum

Lærer skriver på flip-over: Liste over fordele/ulemper for henholdsvis bruger og medarbejdere

Dag 1 – Eftermiddag: Udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske handleplan

Deltagerne åbner: *Pædagogisk handleplan - Udgangspunkt for handleplanen - Opgaven*

Gruppearbejde

Fortæl hinanden om hvordan jeres samarbejde med den kommunale sagsbehandler svarer til den model e-læringsprogrammet beskriver

Opsamling i plenum: Er alle klar over hvordan de kan få viden om indholdet af den visitation, der er baggrund for den hjælp brugeren tilbydes? Hvis ikke – hvad kan en kontaktperson gøre for at finde ud af det?

Deltagerne åbner: *Pædagogisk handleplan - Udgangspunkt for handleplanen – Andre professionelle deltagere* og åbner *Ressourcer i brugerens netværk*

Individuel øvelse i tilknytning til hertil

- Hvad ser du som fordele/ulemper ved at inddrage andre professionelle og brugernes netværk (venner og familie) i arbejdet med den pædagogiske handleplan
- Hvilke dilemmaer oplever du, at reglerne om videregivelse af oplysninger (tavshedspligt) giver dig

Opsamling i plenum af spørgsmål til øvelse.

Dag 2 – Formiddag: Opstart af samarbejde med bruger om den pædagogiske handleplan

Opsamling fra dag 1: Har I spørgsmål eller refleksioner til afslutning af de temaer, vi arbejdede med i går: Formålet med at lave pædagogiske handleplaner, samarbejde med sagsbehandler, andre professionelle og medlemmer af brugers private netværk (venner og familie).

Igangsætning af formiddagens tema:

Deltagerne åbner: *Pædagogisk handleplan - Introduktion til handleplan*

Individuel øvelse i tilknytning hertil

- Hvad vil du huske at få sagt, næste gang du skal introducere en ny bruger til arbejde med den pædagogiske handleplan på din arbejdsplads?

Rollespil i grupper på 3 deltagere

- Til rollespil vælger hver gruppe en kontaktperson, en bruger og en observatør
- Kontaktpersonen introducerer brugeren til arbejdet med den pædagogiske handleplan
- Brugeren stiller spørgsmål til kontaktpersonen og giver udtryk for sin begejstring / sine forbehold
- Observatør holder øje med, hvordan kommunikationen foregår

Opsamling i plenum med udgangspunkt i spørgsmål til deltagerne om: Hvad var det vigtigste der skete mellem bruger og kontaktperson – Hvad var mest tankevækkende ...

Deltagerne åbner: *Pædagogisk handleplan - Relation mellem bruger og kontaktperson*

Individuel øvelse i tilknytning hertil

- Får du nye ideer/ny forståelse, du kan bruge, når du skal samarbejde med bruger fx i forbindelse med introduktion til arbejdet med den pædagogiske handleplan

Opsamling i plenum – af gode ideer, der kan bruges i praksis

Dag 2 – Eftermiddag: Udrede behov – Afklaring af temaer for samarbejde

Deltagerne åbner: *Pædagogisk handleplan - Temaer for samarbejde*

Individuel opgave i relation hertil:

- E-læringsprogrammet beskriver 2 forskellige situationer for afklaring af temaer for samarbejde:
 - Temaer afklares ud fra visitationspapirer
 - Temaer afklares ud fra fælles afklaring
 Hvordan vil du beskrive din rolle i forhold til de 2 modeller

Gruppearbejde – deltagerne inddeles i grupper efter den praksis de genkender – at afklaring af temaer fremgår af visitationspapirer (typisk medarbejdere, der arbejder som hjemmevejledere i brugernes eget hjem) eller afklares i en fælles afklaring (typisk medarbejdere i botilbud).

E-læringsprogrammet opsætter 3 mål for kontaktpersonens arbejde på dette trin i arbejdet med den pædagogiske handleplan:

- At der er klarhed over, hvad der er bevilget hjælp til
- At kontaktpersonen har et billede af brugers behov
- At bruger følger sig inviteret til samarbejde (deltagerne får en papirudgave af de 3 mål)

Fortæl hinanden om, hvordan I sikrer de 3 formål opfyldt hjemme på jeres arbejdsplads.

Opsamling i plenum: Hvor ser deltagerne de største udfordringer i at opfylde de 3 formål.

Eftermiddagen afsluttes med introduktion til den opgave, der skal løses i SPLIT. I opgaven følges op på drøftelsen i eftermiddagens gruppearbejde. Hertil får deltagerne til opgave at medbringe de handleplansdokumenter, der anvendes på deres arbejdsplads, til 3. undervisningsdag.

Opgave i SPLIT

Introduktion til opgave, der skal løses i SPLIT

- Gå hjem og hør om jeres kollegaers erfaringer med at etablere dialog/samarbejde med brugere, der giver forståelse for, hvad den enkelte bruger har brug for. Spørg jeres kollegaer hvad de konkret gør ...
- Medbring 3 eksempler/gode ideer til undervisningen på, hvordan opgaver med at skabe en god dialog med brugere, der giver forståelse for hvad den enkelte har brug for, kan gribes an.
- Medbring det handleplans- og dokumentationsredskab der anvendes på din arbejdsplads. Dvs. både de papirer, hvor I skriver aftalte mål og indsats og de papirer, hvor I fører den daglige dokumentation. Hvis I bruger elektroniske redskaber (som fx Bosted) skal du medbringe væsentlige udskrifter heraf.
- Medbring en anonymiseret pædagogisk handleplan for en bruger du kender godt – eller helst en pædagogisk handleplan, som du selv har været med til at udarbejde.
- Hvis der på din arbejdsplads anvendes et bestemt papir, når der gøres status overfor sagsbehandler, medbringes det også.

Dag 3 – Formiddag: Aftaler med bruger om det daglige samarbejde

Opsamling af SPLIT:

Lærer oplister på flip-over deltagnes eksempler/gode ideer til hvordan der kan etableres dialog/ samarbejde med brugere, der giver forståelse for, hvad den enkelte bruger har brug for.

Lærer spørger ind til, hvordan viden om de enkelte brugere ønskes og behov deles mellem kollegaer.

Igangsætning af formiddagens tema:

Gruppearbejde, hvor deltagerne er opdelt i grupper med 3 til 4 deltagere om muligt fra forskellige arbejdspladser

- Gruppemedlemmerne fortæller på skift om, hvordan der arbejdes med den pædagogiske handleplan på deres arbejdsplads. Fortæl om arbejdet med den pædagogiske handleplan

enten med udgangspunkt i jeres handleplansredskab eller med udgangspunkt i den anonymiserede pædagogiske handleplan.

Opsamling i plenum: Har du i formiddagens fortællinger - om forskellige arbejdspladsers måder at arbejde med den pædagogiske handleplan på - hørt noget som du vil gå hjem og fortælle om på din arbejdsplads?

Dag 3 – Eftermiddag: Løsningsfokusering

Deltagerne åbner: *Pædagogisk handleplan: Valg af midler – mål for indsats og følger*
klikkemulighed til *Løsningsfokusering*

Individuel øvelse i tilknytning hertil

- E-læringsprogrammet beskriver trin i en proces, der gør det muligt at opstille mål for samarbejdet i den pædagogiske handleplan og konkret at aftale, hvem der gør hvad. Tænk over, hvordan/hvornår I på din arbejdsplads kommer igennem de tilsvarende trin i processen i arbejdet med den pædagogiske handleplan

Opsamling i grupper – de sammen som om formiddagen:

- Drøft i gruppen, hvordan de forskellige måder at arbejde med den pædagogiske handleplan på, som I har fået præsenteret I formiddagens gruppearbejde, sikrer, at der bliver opstillet mål for samarbejdet og truffet konkrete aftaler om hvem, der gør hvad.

Opsamling i plenum med særlig vægt på *undtagelsesfasen*, der bygger den pædagogiske handleplan op omkring de ressourcer, bruger har – ressourcer, der kan trækkes på i arbejdet med problemerne.

Lærer gør i oplæg klart, at der i den løsningsfokuserede tilgang ligger en kvalitativt skift i tilgangen til arbejdet med de pædagogiske handleplaner og spørger ind til deltageres erfaringer med at inddrage brugernes ressourcer i arbejdet med de problemer, den pædagogiske handleplan sigter på at overvinde.

I refleksionstiden efter endt undervisning åbner deltagerne efter eget valg enten: *Henriks handleplan, Louises handleplan, Bents handleplan eller Birgittes handleplan*

Lærer oplyser deltagerne om, at de pædagogiske handleplans-cases skal bruges i næste dags undervisning. Det er derfor vigtigt at deltageren vælger én case og ser den igennem fra begyndelse til slut.

Dag 4 – formiddag: Dokumentation og opfølgning af daglige indsats

Deltagerne åbner: *Pædagogisk handleplan - Opfølgning på indsats*

Individuel øvelse i tilknytning hertil

- Formålet med opfølgning er kort sagt at finde ud af, hvad der fungerer, og hvad der ikke fungerer efter den hensigt, man havde da samarbejdet blev sat i gang. Overvej med dig selv
 - Hvordan gennemfører i opfølgning hjemme på din arbejdsplads.
 - Hvordan sikrer i at der bliver taget stilling til, hvad der fungerer og hvad der ikke fungerer i samarbejdet.

Opsamling i plenum, så der med baggrund i deltageres eksempler skabes overblik over, hvordan der arbejdes med opfølgning:

- Hvordan foregår arbejdet med daglig dokumentation – hvilke redskaber anvendes i hvilke arbejdsgange
- Hvad bruges den daglige dokumentation til
- Hvordan er samarbejdet med bruger omkring dokumentation

Øvelse i 2-mandsgrupper, der sammensættes af deltagere der har set den samme case i gårsdagens refleksionstid.

- Vælg en eller flere af de indsats der arbejdes med i cases og diskuter hvordan I ville tilrettelægge / hvilke krav I ville stille til dokumentation, så det efterfølgende blev muligt at svare på, om indsatsen har fungeret efter den hensigt, man havde da samarbejdet blev sat i gang.

Dag 4 – eftermiddag: Rehabiliterende indsats

Deltagerne søger via stifinder: *Psykosocial rehabilitering* – klik frem til *Rehabiliteringsbegrebet* – klik frem til *Professionel rehabiliterende indsats*

Individuel øvelse i relation hertil:

- Når du gennemgår de 6 forslag til, hvordan der kan arbejdes rehabiliterende, så prøv ved hvert af forslagene at komme i tanke om et eksempel fra din egen praksis, hvor I har været inde på noget af det samme.

Gruppeøvelse i grupperne fra 2. og 3. undervisningsdag

- Gennemgå de anonymiserede pædagogiske handleplaner, I har med hjemmefra, og overvej om de 6 forslag til at arbejde rehabiliterende giver nye ideer, der vil kunne anvendes i samarbejdet med de brugere, de pædagogiske handleplaner handler om. Gå de pædagogiske handleplaner igennem en af gangen. Det gør ikke noget I kun når en eller to cases.

Opsamling i plenum: Eksempler på at de 6 forslag til at arbejde rehabiliterende gav nye ideer til, hvordan noget kunne gribes anderledes an i de pædagogiske handleplaner, der er gennemgået.

I forbindelse med opsamling klargør lærer, hvad psykosocial rehabilitering er – gennemgår sammen med deltagerne WHO's definition og viser, hvordan den åbner for en forståelse, hvor professionel indsats ikke bare skal rettes mod brugeren, men i lige så høj grad mod brugerens omgivelser. Lærer formidler også viden om recovery og åbner diskussion i plenum om, hvad viden om recovery betyder for deltagernes arbejde.

I plenum indhenter lærer konkrete bud på, hvordan viden om recovery gør det nødvendigt for professionelle at tænke og handle anderledes.

I refleksionstiden efter endt undervisning åbner deltagerne hele modulet *Psykosocial rehabilitering* - som opsamling på eftermiddagens undervisning.

Dag 5 – formiddag: Praktisk koordinering af arbejdet med den pædagogiske handleplan

Deltagerne åbner: *Pædagogisk handleplan - Praktisk koordinering*

Individuel øvelse i tilknytning hertil

- Hvordan arbejder I med praktisk koordinering hos jer? Dvs. deler viden om indholdet af de enkelte brugeres pædagogiske handleplaner.

Opsamling i plenum af deltagernes erfaringer med på forskellige måde at dele viden om det, som er indholdet i de enkelte brugeres pædagogiske handleplaner.

Gruppearbejde i nye grupper med 4 til 5 deltagere

Praktisk koordinering rører ved spørgsmålet om, hvordan en personalegruppe finder fælles fodslag i arbejdet med en bruger. Hvis den pædagogiske handleplan skal have betydning i brugerens liv ud over de situationer, hvor bruger er sammen med sin kontaktperson, forudsætter det, at kontaktpersonen kan indgå aftaler med bruger, som også binder de øvrige medarbejdere.

Grupperne diskuterer dette dilemma med udgangspunkt i case, der er vedlagt undervisningsplanen i bilag (case udskrives til deltagerne):

Spørgsmål til gruppearbejde – "Hvad er jeres holdning":

- Kan Ellen forpligte sine kollegaer til at servere grøn sodavand for Axel?
- Kan kollegaer nægte at gå ind på aftalen?
- Skal de finde en fælles løsning, så Axel hver morgen får hjælp til at komme op på sammen måde?
- Kan den situation, der er opstået, accepteres, hvor forskellige medarbejdere griber opgaven forskelligt an?

Opsamling plenum med henblik på at afklare hvor langt kollegaer kan forpligte hinanden på fælles fodslag i forhold til brugerne. Er der en grænse? Hvor går den? - Eksempler fra deltagernes behandling af casen eller deltagernes egen praksis.

Dag 5 – eftermiddag: Status for arbejdet med den pædagogiske handleplan

Deltagerne åbner: *Pædagogisk handleplan - Status*

Individuel øvelse i tilknytning hertil

- Har du kendskab til, om I på din arbejdsplads udarbejder papirer eller på anden måde bidrager til, at sagsbehandler kan tage stilling til om hjælpen til bruger fortsat er den rigtige?

Opsamling i plenum af deltagernes erfaringer med på forskellige måde at bidrage til sagsbehandlers status.

Dagens sidste time afsættes til evaluering af uddannelsen herunder arbejde med elektronisk evalueringsværktøj: *Vis kvalitet*

Bilag

Case til brug for arbejdet den 5. undervisningsdag – formiddag

Case:

Ellen er kontaktperson for Axel, der har boet det meste af sit liv på gaden, men nu er så forpint af sine skavanker, at han er nødt til at være et sted, hvor han kan få hjælp i dagligdagen. Axel har sukkersyge og begyndende koldbrand i underbenet. Blandt andet derfor er det svært for Axel at komme ud af sengen om morgenen.

Ellen har fundet ud af, at et særligt mærke grøn sodavand er noget af det bedste Axel ved. Ellen har derfor aftalte med Axel, at når han skal op om morgenen, så kommer hun og serverer en grøn sodavand for ham. Ellen begynder at servere grøn sodavand for Axel. Axel er meget glad for Ellens initiativ og de aftaler at skrive ind i hans pædagogiske handleplan, at det er sådan han ønsker hjælp til at komme op om morgenen.

Da Axels pædagogiske handleplan bliver gennemgået i personalegruppen viser det sig, at flere af Ellens kollegaer nægter at gå ind på den aftale, Ellen har truffet med Axel.

Modstanderne af aftalen deler sig i flere grupper.

Den ene gruppe synes det er forkasteligt at give Axel grøn sodavand, når han har fremskreden sukkersyge. De stiller gerne op til en hyggestund med Axel, men vil ikke servere yndlingsmærket i grøn sodavand, fordi den er sukkerholdig.

Den anden gruppe vil ikke være med til at 'lege stuepiger' inde hos Axel. Axel må lige som de andre beboere komme ud i fælleslokalet og spise sin morgenmad – hvad den så end består af...

Den tredje gruppe fokuserer på, at når Axel er så glad for grøn sodavand, så skal *det* bruges til at få Axel op og bruge sine ben, hvilket er vigtigt på grund af koldbranden. De foreslår, at man om morgenen skal gå ind til Axel og fortæller ham, at der står en grøn sodavand til ham i køleskabet nede i motionsrummet (længst borte fra Axels bolig) – så Axel kommer op at gå på de dårlige ben.

Diskussionen bølger i personalegruppen. Imens opstår en situation hvor Axel den ene dag bliver vækket med grøn sodavand, den anden dag med en sukkerfri sodavand (han ikke bryde sig om) og den tredje dag får besked om at stå ud af sin seng, hvis han vil have morgenmad – eller finde den grønne sodavand i motionsrummets køleskab.